

Political Islam in Malaysia**

Samart Thongfhua*

Abstract

This research article aims to study the development of Political Islam in Malaysia and to examine the impacts of its implementation as the foundation of politics based on the guidelines of Islam in Malaysia. It is analyzed on the assumption that Islam and Islamic concepts influence the development of political Islam in the country after independence. The findings are that Malaysia brought Islam to bear by starting to use it to generate national identity and to consolidate political power. The motivation of politicians was to use Islam to garner popular support domestically. Malaysia has also used the combination of its status as a Muslim state that applies shariah law based on Islamic principles and the unity of the Muslim nation in international politics. The aim was to help solve problems that occurred outside of their region, to gain the trust of many foreign countries and to bring honor to the nation. Malaysia's success has brought Islam into politics since independence.

Keywords: *political Islam, Malaysia, Muslim modernism, Muslim traditionalism, Islamization*

*Associate Professor, Dr., Faculty of Political Science, Prince of Songkla University, Pattani Campus, Moo 6, Chareanpradit Road, Tambon Rusamilae, Muang District, Pattani 94000. Email: thongfhua@gmail.com

**This article is a part of the research project on "Political Islam in Indonesia and Malaysia" (RDG5910039) which was funded by the Thailand Research Fund (TRF). For this article, in team of Islamic state / Islamic nation is means for those countries that mostly are applies shariah law more seriously than countries are called Muslim state / Muslim nation.

อิสลามการเมืองในมาเลเซีย**

สามารถ ทองเผือก*

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของอิสลามการเมืองในมาเลเซียและศึกษาถึงผลกระทบจากการใช้อิสลามการเมืองในประเทศมาเลเซียต่อการกำหนดทิศทางการวางรากฐานทางการเมืองโดยยึดแนวทางอิสลาม โดยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลบนสมมติฐานที่ว่าศาสนาอิสลามและแนวคิดอิสลามนั้นมีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านการเมืองในมาเลเซียหลังได้รับเอกราชอย่างไร ปัจจัยภายนอกอย่างสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกมุสลิมจากภูมิภาคอื่น ๆ นั้นส่งผลต่อการเป็นอิสลามการเมืองในมาเลเซียอย่างไร ตลอดจนมีการนำอิสลามมาบูรณาการปรับใช้อย่างไรในบริบททางการเมืองและเหตุการณ์ในแต่ละยุคสมัย ผลการวิจัยพบว่ามาเลเซียได้นำเอาอิสลามเข้ามามีส่วนกำหนดอนาคตของประเทศและอัตลักษณ์ของชาติ เพื่อสร้างพลังทางการเมืองที่เข้มแข็ง ทั้งนี้มาเลเซียยังได้ใช้สถานะความเป็นรัฐมุสลิมที่ใช้กฎหมายชารีอะห์และความเป็นหนึ่งเดียวของประชาชาติมุสลิมในการเมืองระหว่างประเทศ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต่อโลกมุสลิมจนได้รับความไว้วางใจจากนานาประเทศ และถือเป็นการสร้างเกียรติแก่ประเทศชาติ ถือเป็นความสำเร็จของมาเลเซียที่ได้นำเอาอิสลามมาใช้ในทางการเมืองการปกครองนับตั้งแต่ได้รับเอกราช

คำสำคัญ: อิสลามการเมือง, มาเลเซีย, แนวคิดมุสลิมสมัยใหม่, แนวคิดมุสลิมจารีตนิยม, อิสลามาภิวัตน์

รองศาสตราจารย์ ดร. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี หมู่ 6 ถนนเจริญประดิษฐ์
ตำบลสุตะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000 อีเมล thongfhua@gmail.com

**บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาของงานวิจัยโครงการ “อิสลามการเมืองในอินโดนีเซียและมาเลเซีย” ที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สัญญาเลขที่ RDG5910039 ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ สำหรับในงานชิ้นนี้ ศัพท์คำว่า Islamic state / Islamic nation นั้นโดยส่วนใหญ่มักใช้กับประเทศที่ได้นำเอาหลักกฎหมายชารีอะห์มาใช้ในการปกครองประเทศได้อย่างครอบคลุมและเคร่งครัดมากกว่าประเทศที่เรียกว่า Muslim state / Muslim nation นั้นเอง

ได้รับบทความ 31 สิงหาคม 2563; แก้ไขปรับปรุง 7 ตุลาคม 2563; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 4 ตุลาคม 2564

บทนำ

ประเด็นเรื่องศาสนาอิสลามในทางการเมืองถือเป็นประเด็นสำคัญต่อการดำเนินงานด้านการเมือง การปกครองของประเทศต่าง ๆ ที่มีมุสลิมเป็นประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งแต่ละประเทศจะมีพัฒนาการนโยบายทางการเมืองและระบบการเมืองการปกครองที่แตกต่างกันไป แม้กระทั่งพัฒนาการสู่การเป็นเอกราชของแต่ละประเทศก็มีความแตกต่างกันด้วยเช่นกันทั้งในด้านภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และทางด้านเศรษฐกิจ แต่กระนั้นก็ตามอิสลามถือได้ว่าเป็นตัวชูโรงที่สำคัญยิ่งในการบริหารประเทศในสภาพการณ์ของบริบททางการเมืองในปัจจุบัน สำหรับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามคือประเทศบรูไน อินโดนีเซีย และมาเลเซีย หากย้อนไปในทางประวัติศาสตร์ในการเดินทางเข้ามาของศาสนาอิสลามสู่ภูมิภาคแห่งนี้จะพบว่าศาสนาอิสลามเข้ามาโดยผ่านทางพ่อค้าอาหรับเปอร์เซียและอินเดีย และแผ่ขยายไปทั่วภูมิภาค โดยผ่านมาทางกระบวนการเปลี่ยนแปลงการนับถือศาสนาของเจ้าผู้ปกครอง การขยายตัวของอิสลามในสุมาตรา ชวา คาบสมุทรมลายู และอีกหลายหมู่เกาะทะเลใต้ กระบวนการเปลี่ยนแปลงการนับถือศาสนาอิสลามเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไปแม้ว่าจะขาดความต่อเนื่อง โดยทั่วไปนักประวัติศาสตร์ยอมรับว่าในราวปลายศตวรรษที่ 13 ศาสนาอิสลามได้ปรากฏขึ้นในมาเลเซียและสุมาตรา ต่อมาเริ่มแผ่ขยายไปทั่วภูมิภาคตั้งแต่ศตวรรษที่ 14 จนถึงศตวรรษที่ 17 การมาถึงของนักล่าอาณานิคมชาวยุโรปได้หยุดการขยายตัวของศาสนาอิสลามและจำกัดชุมชนมุสลิมให้อยู่ในบริเวณชายฝั่งทะเลของภูมิภาคได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซียตะวันออก ภาคใต้ของไทย บรูไนและสิงคโปร์ (Jaran Maluleem 2008, 48)

สำหรับประเทศมาเลเซียนั้นมีโครงสร้างทางสังคมเป็นแบบพหุสังคม (multiracial society) กล่าวคือมีผู้คนจากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน มีชาวมลายูหรือชาวมลายูเป็นชนกลุ่มใหญ่ รองลงมาเป็นชาวจีน ชาวอินเดียและอื่น ๆ การที่มีคนหลายเชื้อชาติทำให้เกิดปัญหาทางชนชาติและศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี ค.ศ. 1969 ระหว่างชาวมลายูกับชาวจีน (Jaran Maluleem, Kitima Amarathat and Pornpimon Trichote 1996, 230-231) รัฐธรรมนูญของมาเลเซียได้มีการระบุไว้ในมาตรา 3(1) ว่า “อิสลามเป็นศาสนาของสหพันธ์ แต่ศาสนาอื่น ๆ ก็สามารถให้ประกอบพิธีได้ตามแนวทางสันติและปรองดองกันในที่ใดก็ได้ของสหพันธ์” นอกจากนี้กษัตริย์หรือพระราชาธิบดียังต้องเป็นมุสลิมและเป็นผู้นำทางศาสนาด้วยแต่ไม่ได้หมายความว่ามาเลเซียเป็น “รัฐอิสลาม” แม้ว่ารัฐบาลที่ผ่านมาพยายามจะหยิบยกและกล่าวอ้างว่าเป็นประเทศอิสลามด้วยการมีผู้นำเป็นมุสลิมและปกครองภายใต้กรอบแนวคิดและหลักการอิสลาม ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่ามาเลเซียเป็นรัฐแบบ “กึ่งอิสลาม” (Chayachoke Chulasiriwongs 1999, 315) มาเลเซียมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์โดยราชอาณาจักรอิสลามตั้งแต่ยุคมะละกาและรัฐอิสระอื่น ๆ ก่อนที่โปรตุเกส ดัตช์และอังกฤษจะเข้ามาปกครอง แม้อังกฤษจะใช้นโยบายผสมผสานทางชาติพันธุ์ แต่รากฐานของอิสลามที่ฝังแน่นมาตลอดระยะเวลายาวนานมิได้ทำให้องค์ประกอบของอิสลามได้หายไป แม้ว่าสัดส่วนของชาวมลายูมุสลิมกับคนเชื้อชาติและศาสนาอื่นรวมกันไม่ต่างกันมาก แต่ชาวมลายู

ยังทรงอิทธิพลทั้งทางการเมืองและสังคมและอยู่ในฐานะ “ภูมิบุตร” กับการดำรงคุณค่าและหลักการศาสนาอิสลามมาจนถึงปัจจุบัน อิสลามจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองโดยปริยาย ส่วนกระแสอิสลามจะมีมากน้อยแค่ไหนนั้นก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในประเทศและภายนอกประเทศด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าระบบการเมืองของประเทศมุสลิมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศมาเลเซียนั้นอาจกล่าวได้ว่าไม่อาจหลุดพ้นพันธุนาการจากกระแสอิสลาม ด้วยเหตุผลจากรากฐานของศาสนาที่ยังลึกมาอย่างยาวนานและพื้นฐานการศึกษาอิสลามและการปฏิบัติตามหลักการอิสลามประกอบกับการเป็นส่วนหนึ่งของประเทศมุสลิมที่รับรู้ความเป็นไปของอิสลามและกระแสอิสลามตลอดเวลา

สำหรับบทความวิจัยนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาถึงพัฒนาการอิสลามการเมืองในมาเลเซียและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้อิสลามการเมืองในมาเลเซีย โดยผู้เขียนได้กำหนดแนวทางการศึกษาที่เริ่มจากการเก็บข้อมูลเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม และการสัมภาษณ์เชิงลึก งานศึกษานี้ได้กำหนดแนวทางโดยยึดตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยได้มีการออกแบบสาระสำคัญที่จะนำมาเป็นหัวข้อหลักของการศึกษา แยกเป็นหัวข้อใหญ่และย่อย ทั้งนี้ก่อนจะได้มาซึ่งหัวข้อดังกล่าวจำเป็นต้องทบทวนวรรณกรรมเป็นเบื้องต้นก่อนว่าจะลำดับความสำคัญเรื่องใดก่อนและหลัง หัวข้อใดควรเป็นหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อยตามลำดับ เครื่องมือวิจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการออกแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ทั้งนี้ผู้เขียนได้ดำเนินการออกแบบการสัมภาษณ์ภายหลังจากการดำเนินการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกได้ดำเนินการเพื่อเติมเต็มความสมบูรณ์ของสาระการวิจัย และบางทฤษฎะที่อาจแปลกแยกจากที่ได้จากการทบทวนเอกสาร การสัมภาษณ์ได้ดำเนินการตามกรอบของวัตถุประสงค์ ส่วนคำถามเป็นการถามแบบไม่มีโครงสร้างและข้อคำถามอาจมีความแตกต่างของข้อมูลและพยายามหลีกเลี่ยงคำถามที่อาจมีผลกระทบต่อผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์ หลังจากนั้นได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยใช้ศาสตร์ทางประวัติศาสตร์ อิสลามศึกษา และรัฐศาสตร์มาบูรณาการในการวิเคราะห์เพื่อให้การวิเคราะห์มีความครอบคลุมและตรงประเด็น ภายหลังจากที่ได้ทำได้ศึกษาทบทวนงานเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและได้สัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องตามระเบียบวิธีวิจัยที่ได้กำหนดไว้แล้ว จึงนำข้อมูลที่ไดมาเขียนวิเคราะห์เชิงพรรณนาตามที่ได้ระบุไว้ในวิธีการดำเนินการวิจัยนำมาซึ่งผลการศึกษาและอภิปรายผลต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะของการศึกษา

อิสลามการเมือง (political Islam) เป็นแนวทางหรือชุดความคิดของอิสลามที่เข้ามามีอิทธิพลต่อการเมืองและกิจกรรมทางการเมือง และเป็นการอธิบายปรากฏการณ์สมัยใหม่ที่ใช้ศาสนาอิสลามมากำหนดกรอบทางการเมือง ทั้งนี้ยังหมายถึงการนำหลักกฎหมายชารีอะห์ (Shariah) หรือกฎหมายอิสลามมาปรับใช้ในทางการเมืองและการปกครองประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตรวมถึงการมีเสรีภาพในการประกอบศาสนกิจตามกรอบของศาสนาที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่

สามารถประสานความเป็นอิสลามไปพร้อม ๆ กับความเป็นรัฐชาติสมัยใหม่ผ่านการมองอิสลามในฐานะของอัตลักษณ์หนึ่งที่สามารถแสดงออกได้อย่างเสรี

แนวคิดมุสลิมสมัยใหม่ (Muslim modernism) หมายถึงแนวคิดที่มาจากกลุ่มชนชั้นนำที่ได้รับการศึกษาจากอียิปต์ โดยได้รับอิทธิพลหลักมาจาก "กระแสฟื้นฟูอิสลาม" (Islamic revival) จากตะวันออกกลางที่ต้องการให้ศาสนาอิสลามบริสุทธิ์และเป็นสมัยใหม่ ซึ่งกระแสฟื้นฟูอิสลามเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษ 1970 จากการตระหนักถึงการรับอิทธิพลกระแสวัฒนธรรมตะวันตกมามากเกินไป ทำให้ประเทศมุสลิมที่เคยยิ่งใหญ่ในยุโรปอย่างตุรกีต้องล่มสลายลง กลายเป็นตัวกระตุ้นให้ชาวมุสลิมทั่วโลกเกิดความหวุ่นไหวว่าศาสนาของตนกำลังอยู่ในอันตรายจากการคุกคามของโลกตะวันตก รวมทั้งความสำเร็จของการปฏิวัติอิสลามในอิหร่านเมื่อปี ค.ศ. 1979 ทำให้กลุ่มประเทศมุสลิมเริ่มตระหนักและย้อนกลับมาดูแลวัฒนธรรมดั้งเดิมโดยการเน้นความเป็นอิสลามด้วยการเริ่มพิจารณาการตีความคัมภีร์อัลกุรอานเสียใหม่ รวมไปถึงการปฏิบัติตามอัลฮาดิษ (คำสอนและการปฏิบัติตามท่านศาสดามุฮัมมัด) ที่เป็นแนวทางและสิ่งจรรโลงใจมุสลิมอย่างถูกต้อง

แนวคิดมุสลิมจารีต (Muslim traditionalism) หมายถึงกลุ่มมุสลิมที่เน้นย้ำความเป็นแบบฉบับดั้งเดิม ยึดติดอยู่กับตัวบทและระเบียบที่เคร่งครัดตามแบบฉบับของตัวบทกฎหมาย ตามกฎเกณฑ์จารีตต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งเห็นว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องอยู่แล้วไม่ควรไปเปลี่ยนแปลงบวกกับความเกรงกลัวในเรื่องการบั่นทอนอำนาจ เช่นในสังคมของมลายูขณะนั้นมีชนชั้นหลักคือชนชั้นผู้ปกครองและชนชั้นผู้ถูกปกครอง โดยมีสุลต่านเป็นสัญลักษณ์ของผู้ปกครองซึ่งเป็นที่เคารพของชาวมลายูและมีผู้นำศาสนาหรือนักปราชญ์มุสลิมให้การสนับสนุนและยกย่องให้สุลต่านเป็นที่เคารพของประชาชนอยู่ นั่นถือเป็นการขัดกับหลักคำสอนของอิสลามที่สอนให้เคารพพระเจ้าองค์เดียว

อิสลามานูวัตน์/อิสลามากิวัตน์ (Islamization) เป็นกระบวนการที่นำสังคมไปสู่ความเป็นอิสลามทั้งโดยวิธีการและเป้าหมายซึ่งได้เกิดขึ้นในทุกส่วนของโลกที่มีมุสลิมอาศัยอยู่ที่ถูกจัดให้อยู่ในกระบวนการกล่อมเกลางานศาสนา (religious socialization) เป็นวาทกรรมที่ปัญญาชนมุสลิมสมัยใหม่ได้สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นคำที่ใช้เรียกกระบวนการที่จะนำสังคมไปสู่อิสลาม

กรอบแนวคิดของการศึกษา

งานศึกษานี้เป็นงานที่ได้มาจากการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในกรอบสมมติฐานที่ว่าศาสนาอิสลามและแนวคิดทางด้านหลักการอิสลามนั้นมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการด้านการเมืองภายในประเทศมาเลเซียหลังได้รับเอกราชเป็นอย่างไร ปัจจัยภายนอกอย่างสภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงของโลกมุสลิมจากภูมิภาคอื่น ๆ นั้นได้ส่งผลกระทบต่อความเป็นอิสลามการเมืองของมาเลเซียอย่างไร ตลอดจนมีการนำอิสลามมาบูรณาการและปรับใช้ในบริบททางการเมืองและเหตุการณ์ในแต่ละยุคสมัย

ผู้นำประเทศมาเลเซียจะเป็นด้านการศึกษา สถานะทางศาสนา สังคมและวัฒนธรรมและด้านเศรษฐกิจในมาเลเซียจนถึงสมัยปัจจุบัน

อิสลามการเมือง (political Islam) หมายถึงแนวคิดที่นำเอาหลักการอิสลามเข้ามามีบทบาทในทางการเมือง อันเนื่องมาจากการเมืองนั้นสามารถที่จะส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตที่รวมไปถึงสิทธิเสรีภาพในการประกอบศาสนกิจในชีวิตประจำวันของชาวมุสลิม ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการที่สามารถประสานความเป็นอิสลามไปด้วยกันกับความเป็นรัฐชาติสมัยใหม่ผ่านการมองอิสลามในฐานะการมีอัตลักษณ์ทางการเมือง (political identity) ที่สามารถแสดงออกได้อย่างเสรี อย่างไรก็ตามอันที่จริงแล้วคำว่าอิสลามการเมือง (political Islam) นั้นไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่แต่อย่างใด เนื่องจากมีการใช้คำนี้กันมาตั้งแต่ในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 แต่มาได้รับความนิยมแพร่หลายและได้รับความสนใจขึ้นมาอีกครั้งหลังเกิดเหตุการณ์ตึกเวิลด์เทรดเซ็นเตอร์ในสหรัฐอเมริกาถูกล้มหรือที่รู้จักกันว่าเหตุการณ์ 9/11 เมื่อปี ค.ศ. 2001 ซึ่งคำดังกล่าวนี้มักถูกนำมาใช้ในลักษณะที่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวทางการเมืองของมุสลิมและยังมีความเข้าใจแบบแยกส่วนว่าอิสลามเป็นความเชื่อศรัทธาส่วนบุคคลของชาวมุสลิมทั่วไป ซึ่งความเข้าใจดังกล่าวไม่ถูกต้องเพราะในความเป็นจริงแล้วศาสนาอิสลามมีส่วนเกี่ยวข้องกับทางสังคมและการเมืองเป็นอย่างมาก

ในช่วงแรก ๆ คำดังกล่าวนี้ได้ถูกอธิบายจากนักวิชาการตะวันตกอย่าง Esposito (1997, 8) ที่ได้ให้คำจำกัดความและอธิบายว่าอิสลามการเมืองมีฐานมาจากการฟื้นฟูศาสนาอิสลามร่วมสมัยที่ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตผู้คนโดยเฉพาะชาวมุสลิมเองที่ปฏิบัติตามหลักการศาสนบัญญัติที่ได้กำหนดไว้และได้กลายเป็นอุดมการณ์หรือแนวคิดทางเลือกขึ้นมาผ่านประโยคต่าง ๆ หรือสโลแกนต่าง ๆ เช่น อิสลามคือทางออกหรือไม่ใช่ทั้งตะวันตกและตะวันออก เป็นต้น นอกจากนี้ Esposito ยังได้อธิบายอีกว่าในบริบทของการเคลื่อนไหวทางการเมืองนั้นอิสลามก็ได้กลายเป็นอุดมการณ์ทางเลือกให้กับความล้มเหลวของชาตินิยมทุนนิยมและสังคมนิยมที่ได้ตั้งอยู่บนฐานคิดแบบโลกวิสัยหรือเชคคิวลาร์ซึ่งแยกศาสนาออกจากการเมือง ดังนั้นองค์ที่เกี่ยวกับอิสลามก็ได้กลายเป็นฐานในการสร้างความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองและทางสังคม ซึ่งรัฐบาลและกลุ่มเคลื่อนไหวหลาย ๆ ส่วนก็เริ่มขยายความชอบธรรมด้วยอิสลามและได้รับการสนับสนุนทั้งในเชิงโครงการและเชิงนโยบายซึ่งเขามองว่าเหตุผลของการฟื้นคืนกลับมาครั้งนี้มาจากประเด็นทางศาสนา วัฒนธรรมที่รวมประเด็นทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ในขณะที่ Hirschkind (2011, 13-15) ให้ทรรศนะว่าอิสลามการเมืองเป็นคำที่ใช้เพื่ออธิบายถึงการที่กรอบของศาสนาอิสลามได้ก้าวล้ำเข้าไปสู่มิติเชคคิวลาร์ในขอบเขตการเมืองและอธิบายกิจกรรมลักษณะนี้เพื่อให้มีคำเฉพาะที่อธิบายแนวคิดนี้ที่มีความต่างจากความเชื่อทางศาสนาส่วนบุคคลที่อยู่ภายใต้แนวทางอิสลามโดยทั่วไป ส่วนมุขเตดีร์ คาน (Khan 2006, xii-xiii) ให้ความเห็นว่ามิติทางการเมืองของมุสลิมในสังคมสมัยใหม่ก็คือการแสดงบทบาทของอิสลามในพื้นที่สาธารณะจากคนมุสลิม ซึ่งอิสลามมีสิ่งดี ๆ มากมายที่สามารถนำเสนอต่อสังคมสาธารณะได้ นักคิดมุสลิมร่วมสมัยหลายคนจึงหาแนวทางที่จะเชื่อมช่องว่างทางทฤษฎีระหว่างความ

เป็นศาสนาและอำนาจอธิปไตยที่อยู่ในบริบทปัจจุบัน ในความเป็นอิสลามนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยอยู่ และขณะเดียวกันอิสลามการเมืองก็เป็นการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในกระบวนการประชาธิปไตยในตัวเอง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าอิสลามการเมืองเป็นการขยายกรอบจากอิสลามแบบดั้งเดิม ส่วนใหญ่มักจะเกี่ยวข้องกับการขยายอำนาจรัฐและมิติทางสังคมที่ศาสนามีบทบาทอยู่ด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าปัจจุบันในทางวิชาการคำว่าอิสลามการเมืองหรือ Political Islam เป็นแนวคิดที่ได้ถูกให้คำจำกัดความจากนักวิชาการร่วมสมัยโดยเฉพาะนักคิดชาวตะวันตกซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่ใช้เพื่ออธิบายเหตุการณ์หรือปรากฏการณ์การเคลื่อนไหวทางการเมืองของมุสลิมในยุคสมัยใหม่ แนวคิดใหม่โดยทั่วไปมักยังไม่ได้รับการอธิบายที่ตลกพิสดารชัดเจนนักและยังคงมีการถกเถียงเพื่ออธิบายแนวคิดนี้

พัฒนาการอิสลามการเมืองในมาเลเซีย

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของอิสลามในมาเลเซียเริ่มตั้งแต่ราชอาณาจักรอิสลามยุคมะละกา และรัฐอิสระอื่น ๆ ก่อนที่โปรตุเกส ฮอลันดา และอังกฤษจะเข้ามาครอบครอง แม้อังกฤษจะใช้นโยบายการผสมผสานทางชาติพันธุ์ (the ethnical integration policy) แต่รากฐานของอิสลามที่ฝังแน่นมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามิได้ทำให้องค์ประกอบของความเป็นอิสลามในสังคมมาเลเซียถูกกลืนหายไป ศาสนาอิสลามเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเมืองทั้งภายในและภายนอกมาเลเซีย อีกทั้งยังมีส่วนในการผลักดันสู่การดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล บทบาทของศาสนาอิสลามที่มีต่อประเทศมาเลเซีย นั้นเป็นไปในรูปแบบของการใช้หลักการของศาสนาเป็นกลไกการขับเคลื่อนหนึ่งในการเมืองเพื่อให้บรรลุมิติประสงค์ไปตามแต่ละยุคสมัยและบริบททางการเมือง หลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษ ศาสนามีความสำคัญมากต่อการสร้างชาติของมาเลเซีย ดังที่ Shamsul (1997, 2007) ได้กล่าวไว้ในงานศึกษาของเขาว่าศาสนาถูกนำมาใช้ในการสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของชาติ (national identity) ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาเลเซียหลังปี ค.ศ. 1970 ได้ให้นิยามความเป็นชาวมลายูว่าเป็นบุคคลที่มีความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมมลายูและเป็นผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม ดังนั้นวิถีชีวิตของชาวมลายูจึงมีความเกี่ยวข้องกับอิสลาม จากความพยายามดังกล่าวนี้ได้นำมาซึ่งกระบวนการอิสลามาภิวัตน์ (Islamization) ที่ก่อตัวขึ้นช่วงปลายทศวรรษ 1960 ถึงต้นทศวรรษ 1970 โดยการก่อตัวขึ้นของกระบวนการอิสลามาภิวัตน์นั้นมาจากการขยายตัวของการศึกษา ส่งผลให้มีนักศึกษาจากชนบทเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย กลายเป็นจุดเปลี่ยนหนึ่งที่สำคัญต่อการสร้างอัตลักษณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม (Ufen 2009, 310) ทั้งนี้การนำศาสนาอิสลามเข้ามาใช้ในการเมืองมิได้มีเพียงแค่นักผู้นำมาเลเซียเท่านั้น แต่ยังรวมถึงพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่มีการนำศาสนาไปใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนทางการเมืองและศาสนาอิสลามมีอิทธิพลต่อการกำหนดความอยู่รอดของพรรคการเมืองอิสลาม

รูกุนเนอการา (Rukun Negara): หลักการประเทศ

Rukun Negara เป็นปรัชญาแห่งชาติหรือหลักการของประเทศมาเลเซียที่ได้ประกาศใช้ในช่วงของนายกรัฐมนตรีตันกู अबดุลราซัค ในวันเอกราช “Merdeka Day” (Independence Day) 31 สิงหาคม ค.ศ. 1970 เพื่อออกมาตราการป้องกันการจลาจลในปี ค.ศ. 1969 ซึ่งมีทั้งหมด 5 ประการด้วยกัน คือ การเชื่อในพระเจ้า การรักประเทศชาติ การปกป้องสถาบัน การเคารพกฎหมาย และความเป็นเอกภาพของมาเลเซีย จุดสำคัญที่เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างเชื้อชาติในมาเลเซียเกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1969 ซึ่งเป็นปีที่มีการเลือกตั้งทั่วไป ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพันธมิตรฝ่ายรัฐบาลเสียที่นั่งในสภาจำนวนไม่น้อยให้แก่ฝ่ายค้านที่มีพรรค Democratic Action Party (DAP) ของคนเชื้อสายจีนเป็นแกนนำ ผู้สนับสนุนพรรค DAP ได้เดินขบวนฉลองชัยชนะในกรุงกัวลาลัมเปอร์และมีการกระทบกระทั่งกับชาวมลายูที่สนับสนุนพรรคอัมโนที่เป็นแกนนำพรรครัฐบาล ต่อมาเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 ได้เกิดการปะทะกันอย่างรุนแรงระหว่างชาวมลายูกับชาวจีนและชาวอินเดียจนลุกลามไปยังเมืองอื่น ๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนประมาณ 150 คน ส่วนใหญ่เป็นชาวจีน นับเป็นกรณีเหตุจลาจลทางเชื้อชาติที่รุนแรงที่สุดในมาเลเซีย ผลที่ตามมาหลังจากนั้นคือในวันที่ 16 พฤษภาคม ค.ศ. 1969 ทางกรมมาเลเซียจึงได้มีการประกาศใช้กฎอัยการศึก มีการจัดตั้งสภาปฏิบัติการแห่งชาติ (Majlis Gerakan Negara: MAGERAN) เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหลังเกิดเหตุการณ์และมีหน้าที่เป็นผู้บริหารประเทศโดยมีตัน अबดุลราซัค รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นเป็นประธาน การบริหารประเทศขึ้นตรงต่อพระราชอาภิสิทธิ์รัฐธรรมนูญและรัฐสภาระงับการบังคับใช้ชั่วคราว จากเหตุการณ์นองเลือดครั้งนี้ได้มีบุคคลจำนวนหนึ่งโจมตีการทำงานของตันกู अबดุลราซัค หันมานายกรัฐมนตรีในขณะนั้น รวมทั้งประเด็นช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างชาวมลายูกับชาวจีน ดังที่ปรากฏในหนังสือที่เขียนโดยมกุฎี มุฮัมมัด โดยใช้ชื่อว่า *Malay Dilemma* เมื่อปี ค.ศ. 1970 จนหนังสือดังกล่าวถูกห้ามโดยรัฐบาลในขณะนั้น ในช่วงเวลาการประกาศกฎอัยการศึกนั้น ทางสภาปฏิบัติการแห่งชาติได้ดำเนินการหลายอย่างเพื่อให้เกิดความปรองดองขึ้นภายในชาติ มีการประกาศ Rukun Negara ในการสร้างความปรองดองระหว่างเชื้อชาติต่าง ๆ ในประเทศมาเลเซีย หลังเหตุการณ์จลาจล รัฐบาลมาเลเซียได้ศึกษาวิเคราะห์สาเหตุที่นำไปสู่การจลาจล ในที่สุดก็ได้ข้อสรุปว่าความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างชนชาติซึ่งประกอบด้วยเศรษฐกิจระหว่างชาติพันธุ์มลายู จีน และอินเดียมีรากฐานมาจากการกำหนดนโยบายที่เจ้าอาณานิคมอังกฤษได้วางไว้ก่อนที่มาเลเซียได้รับเอกราช ในสมัยอาณานิคมนับเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดความไม่พอใจในสังคมมาเลเซียจนนำไปสู่ความเกลียดชังและการใช้ความรุนแรงต่อเชื้อชาติอื่น ส่วนการแสดงออกที่ไม่มีข้อจำกัดของนักการเมืองและสื่อมวลชนเป็นชนวนที่นำไปสู่เหตุร้าย ดังนั้นรัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของตัน अबดุลราซัคจึงได้ออกมาตรการต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เป็นต้นตอของความขัดแย้งทางชนชาติและเพื่อยกระดับสถานะของชาว *ภุมิบุตร* (Bumiputera) ซึ่งในที่นี้หมายถึงชาวมาเลเซียที่นับถือศาสนาอิสลามทั้งทางด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม และเพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองของรัฐบาลในการรักษารากฐานเสียงของตนไว้ได้ ซึ่งมาตรการ

นั่นคือนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy: NEP) ที่เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1971 ซึ่งการมีนโยบายดังกล่าวนี้ทำให้ประเทศมาเลเซียได้กลายเป็นประเทศที่มีการจัดการเพื่อสร้างความสมานฉันท์ทางเชื้อชาติและมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจการเมืองที่ดีที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลักษณะของอิสลามการเมืองในแต่ละยุคสมัยของผู้นำมาเลเซีย

หลังจากมาเลเซียได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว ผู้นำแห่งการเรียกร้องเอกราชคือตนกูอับดุลเราะห์มาน (Tunku Abdul Rahman) ซึ่งได้รับยกย่องให้เป็นบิดาแห่งเอกราช (father of independence) และบิดาแห่งมาเลเซีย (father of Malaysia) เป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของประเทศในระหว่างปี ค.ศ. 1957-1968 ในช่วงนี้บทบาทของศาสนาอิสลามกับการเมืองภายในประเทศนั้นไม่มีค่อยมากนัก มาเลเซียมีความเป็นรัฐฆราวาส (secular state) ตามที่ในบันทึกหนึ่งของตนกูอับดุลเราะห์มานได้กล่าวถึงประเทศมาเลเซียไว้ว่า “มาเลเซียเป็นรัฐฆราวาสที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ” (Miller 1965, 164) “ประเทศนี้ไม่ใช่รัฐอิสลามอย่างที่คนทั่ว ๆ ไปเข้าใจกันแต่เราจะให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ” (Ibrahim, Siddique and Hussain 1985, 217) แต่อย่างไรก็ตามตนกูอับดุลเราะห์มานเองก็มีความพยายามที่จะใช้อิสลามเข้ามาช่วยเพื่อสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศ ในขณะนั้นเป็นช่วงที่มาเลเซียกำลังมุ่งมั่นในการสร้างชาติ มีความพยายามสร้างการประนีประนอมระหว่างเชื้อชาติเพื่อให้เกิดความสมดุลและเกิดความสามัคคีภายในชาติ ดังนั้นนโยบายภายในประเทศจึงมุ่งเน้นไปที่การพยายามไม่สร้างการแบ่งแยกระหว่างเชื้อชาติมลายูกับเชื้อชาติอื่น ๆ เพื่อเน้นย้ำถึงความเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และเป็นสังคมที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมัคคี (Shuib et al. 2010, 4) ในด้านการต่างประเทศมาเลเซียได้ใช้ความเป็นอิสลามเพื่อแสวงหาพันธมิตรที่จะได้ช่วยเหลือสนับสนุนมาเลเซีย จึงมีนโยบายมุ่งเน้นในการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง มาเลเซียเข้าไปมีบทบาทสำคัญในประเด็นต่าง ๆ ของโลกมุสลิม ในการประชุมอิสลามในเวทีระหว่างประเทศบ่อยครั้งผู้นำมาเลเซียได้อภิปรายถึงประเด็นเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ซึ่งหากพิจารณาแล้วถือเป็นประโยชน์อย่างมากต่อกลยุทธ์ของรัฐบาลมาเลเซีย รวมถึงการพยายามเข้าไปมีบทบาทในโลกมุสลิมของมาเลเซีย เช่น วิกฤติการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตะวันออกกลางเพราะแสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนของมาเลเซียที่มีต่อความเป็นหนึ่งเดียวของอิสลาม (Islam solidarity) เช่น ในประเด็นปาเลสไตน์เมื่อปี ค.ศ. 1967 ที่เกิดสงครามอาหรับ-อิสราเอลซึ่งในเวลาต่อมาในปี ค.ศ. 1969 เกิดสถานการณ์รุนแรง จนกระทั่งมีการเผาหัจญ์อัลอักซอ (Al-Aqsa) ในนครเยรูซาเล็ม เหตุการณ์นี้ส่งผลต่อความรู้สึกของชาวมุสลิมทั่วโลก นำไปสู่การจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศที่มีชื่อว่า Organization of Islamic Conference (OIC) ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organization of Islamic Cooperation) ในปี ค.ศ. 1969 ที่กรุงราบัต ประเทศโมร็อกโก (Nair 1997, 172)

จากเหตุการณ์ที่ได้กล่าวมาสะท้อนให้เห็นว่ามาเลเซียเองพยายามที่จะใช้โอกาสนี้แสดงให้เห็นถึงจุดยืนของมาเลเซียต่อการสนับสนุนกลุ่มประเทศโลกมุสลิมตะวันออกกลาง ซึ่งมาเลเซียได้มีการ

ปรับเปลี่ยนทิศทางนโยบายต่างประเทศ หันมาเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศในโลกอาหรับ (pro-Arab) โดยดูได้จากสุนทรพจน์ของผู้นำมาเลเซียในขณะนั้นคือตนกูอับดุลเราะห์มานในสหประชาชาติในปี ค.ศ. 1969 ได้ให้ความเห็นว่าอิสลามได้กลายเป็นประเด็นสำคัญในนโยบายต่างประเทศของมาเลเซีย เพราะตนกูอับดุลเราะห์มานได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการคนแรกขององค์การ OIC ภายหลังจากที่ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของมาเลเซียและภาพลักษณ์ของเขาจึงถูกมองว่าเป็นผู้นำที่คอยดูแลประเด็นของมุสลิมทั่วโลก ถึงแม้ว่าในสมัยตนกูอับดุลเราะห์มานจะไม่ค่อยมีบทบาทด้านอิสลามการเมืองภายในประเทศ แต่เขาก็พยายามที่จะทดแทนกิจกรรมเคลื่อนไหวเกี่ยวกับอิสลามในต่างประเทศ เขายังเป็นผู้นำรัฐบาลคนแรกที่มีแนวคิดในการจัดตั้งเครือจักรภพอิสลาม (Islamic Commonwealth) ในปี ค.ศ. 1961 แนวความคิดนี้ได้นำมาสู่การประชุมเพื่อก่อตั้งองค์การ OIC ภายใต้อุปถัมภ์ของกษัตริย์ฟิซอลแห่งซาอุดีอาระเบียในปี ค.ศ. 1969 (Delfolie 2012, 5) อีกทั้งเขายังมีบทบาทในฐานะประธานกลุ่ม PERKIM (Pertubuhan Kebajikan Islam seMalaysia) หรือ Muslim Welfare Association of Malaysia ซึ่งเขามีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญโดยตรงกับการประกาศให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติของมาเลเซีย (Abdul Rahman 1977, 246-247)

ในสมัยนายกรัฐมนตรีคนที่ 2 คือตนอับดุลรอซัค ฮุสเซน (Tun Abdul Razak Hussein) เขาได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งการพัฒนา” (father of development) เป็นนายกรัฐมนตรีมาเลเซียระหว่างปี ค.ศ. 1970-1976 ในสมัยของตนอับดุลรอซัคเป็นช่วงหลังจากเกิดวิกฤติการณ์ ค.ศ. 1969 ซึ่งเป็นความขัดแย้งทางชาติพันธุ์ระหว่างชาวมลายูกับชาติพันธุ์อื่นคือชาวจีนและอินเดีย เหตุการณ์ในครั้งนั้นเกิดจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบายการให้สิทธิพิเศษแก่ชาติพันธุ์มลายูในยุคอนานิคม รัฐบาลมาเลเซียภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรีตนอับดุลรอซัคจึงได้ประกาศใช้ *Rukun Negara* และนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (New Economic Policy: NEP) เพื่อแก้ปัญหาที่เป็นต้นตอของความขัดแย้งทางชนชาติและเพื่อยกระดับสถานะของชาวมลายูอีกด้วย (Phumi Phitaya 2007, 28) ตนอับดุลรอซัคได้ก่อตั้งพรรคแนวร่วมรัฐบาล *Barisan Nasional* (BN) หรือ National Front ขึ้นในปี ค.ศ. 1974 เขาได้เพิ่มสมาชิกในพรรคแนวร่วม BN และเชื่อมสัมพันธ์มิตรกับพรรคอื่น ๆ ภายในรัฐบาล เพื่อให้เกิดพันธมิตรที่ยิ่งใหญ่กว่าระหว่างพรรคการเมืองต่าง ๆ ทั้งหมดนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง ในการเลือกตั้งปี ค.ศ. 1974 ปรากฏว่าสมาชิกจากพรรคแนวร่วมรัฐบาล BN ได้ครองที่นั่งในรัฐสภามากที่สุดเท่าที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์มาเลเซีย (Shuib et al. 2010, 5) ภายใต้การนำของตนอับดุลรอซัคจึงได้ลงมือดำเนินงานริเริ่มนโยบายเศรษฐกิจใหม่ (NEP) โดยนโยบายนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ การลดและการขจัดความยากจนโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติและอีกประการหนึ่งคือการจัดโครงสร้างทางสังคมขึ้นมาใหม่ โดยตัดความเกี่ยวโยงเรื่องชาติพันธุ์กับประเด็นทางเศรษฐกิจเพื่อต้องการให้แน่ใจว่าชาวมลายูจะได้ครอบครองทรัพยากรและมีโอกาสมากขึ้นในภาคเศรษฐกิจของประเทศ ถึงแม้ว่าการรณรงค์เพื่อที่จะลดปัญหาความยากจนจะดำเนินมาอย่างต่อเนื่องแต่ผลลัพธ์ของโครงการดังกล่าวก็ไม่ประสบความสำเร็จ

เท่าที่ควร ความยากจนของชาวมลายูในชนบทยังคงดำรงอยู่ หลาย ๆ รัฐในมาเลเซีย อย่างเช่น ในกลันตัน ตรังกานุและเปอร์ลิสที่ยังคงเป็นรัฐที่ยากจนที่สุดของประเทศในขณะนั้น

ต่อมาในระหว่างปี ค.ศ. 1976-1981 ตนฮุสเซน บินดาโต๊ะอนน์ หรือที่เรียกกันว่าฮุสเซน อนน์ (Hussein Onn) เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 3 ของมาเลเซีย เขาได้รับฉายาว่าเป็นบิดาแห่งการสร้างเอกภาพ (father of unity) ซึ่งฉายานี้ได้มาจากความพยายามของเขาในการผลักดันหลาย ๆ นโยบายที่มุ่งสู่การแก้ปัญหาความแตกแยกทางเชื้อชาติในมาเลเซีย เขาได้จัดตั้งหน่วยงานการลงทุนแห่งชาติ national unit trust (Amanah Saham Nasional: ASN) หน่วยงานที่ปรึกษาด้านการเงินและมีการประกาศใช้กฎหมายการเฝ้าระวังอาชญากรรมในชุมชน (neighborhood watch) เป็นต้น ในสมัยของเขาศาสนาอิสลามยังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่หนุนเสริมต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญของรัฐบาล เนื่องจากมาเลเซียในขณะนั้นต้องการที่จะพัฒนาประเทศ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศโลกมุสลิม เพราะการที่มาเลเซียมีความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศมหาอำนาจด้านน้ำมันนั้นนับว่าสามารถสร้างประโยชน์ต่อมาเลเซีย จากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มาเลเซียได้เงินทุนสนับสนุนสำหรับการนำไปจัดทำแผนพัฒนาชาติปี ค.ศ. 1976-1980 ที่เรียกว่า the third Malaysia ขึ้นมา สืบเนื่องจากข้อตกลงต่าง ๆ ที่ได้ลงนามกันไว้กับประเทศลิเบีย ซาอุดีอาระเบีย อิรัก รวมถึงการเข้าร่วมในองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ได้ส่งผลดีต่อมาเลเซียในการได้รับความช่วยเหลือจาก Islamic Development Bank (IDB) ผ่านการเป็นสมาชิกของ OIC อีกทั้งยังเสริมสร้างศักยภาพการลงทุนจากภาคเอกชนและนักลงทุนจากสถาบันต่าง ๆ จากประเทศสมาชิกเอเชียตะวันตก ผลประโยชน์ที่มาเลเซียได้รับมิใช่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมุสลิมด้วยกัน แต่ยังรวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศที่ร่ำรวยมาพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เช่น มัสยิด สถาบันการศึกษา และการขยายโอกาสทางการศึกษาด้านอิสลาม เป็นต้น มาเลเซียได้รับการช่วยเหลือจากกลุ่มประเทศความร่วมมือแห่งอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council: GCC) และซาอุดีอาระเบีย ด้วยเหตุนี้มาเลเซียจึงพยายามให้การสนับสนุนต่อประเด็นปัญหาโลกมุสลิม เช่น การสนับสนุนต่อประเด็นความขัดแย้งระหว่างอิสราเอล-ปาเลสไตน์หรือการเสนอให้ใช้แนวคิดของอิสลามเพื่อต่อสู้กับแนวคิดของคอมมิวนิสต์รวมถึงปัญหาชนกลุ่มน้อยมุสลิมในประเทศเพื่อนบ้านอย่างฟิลิปปินส์ (Nair 1997, 182) ความเป็นอิสลามการเมืองในยุคของฮุสเซน อนน์มีลักษณะเป็นส่วนเชื่อมโยงและผลักดันการดำเนินนโยบายของรัฐบาล อิสลามได้รับความสำคัญมากขึ้นในวิถีชีวิตของสาธารณชนมาตั้งแต่การเริ่มต้นนโยบาย NEP (Andaya and Andaya 2014, 551) อย่างไรก็ตามในปี ค.ศ. 1981 ฮุสเซน อนน์ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วยเหตุผลด้านสุขภาพ หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงทางอำนาจในพรรค UMNO ในปีเดียวกันนี้เองมหาธีร์ มุฮัมมัด (Mahathir Muhammad) ก็ได้เข้ามารับช่วงต่อในการบริหารประเทศ

นายกรัฐมนตรีมหาธีร์ มุฮัมมัดได้รับฉายาว่าเป็นบิดาแห่งความเป็นสมัยใหม่ (father of modernization) เป็นผู้นำมาเลเซียที่ดำรงตำแหน่งยาวนานที่สุดและมีบทบาทมากที่สุด เขาเป็นผู้นำที่

กล่าวถึงการพัฒนาการเมืองที่อิงกับบรรทัดฐานวัฒนธรรมหรือคุณค่าแห่งเอเชียหรือที่เรียกว่าวิถีเอเชียซึ่งได้แสดงออกให้เห็น ไม่ว่าจะเป็นในเชิงความคิดหรือการปฏิบัติ ซึ่งในงานเขียนของวรศักดิ์ มหัทธโนบล “เอเชียวิถีของมหาวีร” (Vorasaki Mahatthanobol 1999, 91) ได้วิเคราะห์ไว้อย่างน่าสนใจเอาไว้ว่าสามารถแบ่งได้เป็น 2 ด้านคือเป็นการตอบโต้ตะวันตกที่พยายามทำให้หลายประเทศในเอเชียอิงมาตรฐานทางการเมืองในแบบที่ตะวันตกเป็นผู้กำหนดให้หรือที่เรียกว่าสากลและอีกด้านหนึ่งคือเป็นการดำเนินแนวทางทางการเมืองที่มีรูปแบบเฉพาะตามแบบของมาเลเซียเอง โดยมีพื้นฐานของการเป็นรัฐที่ใช้หลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามและแนวทางองค์ความรู้แบบตะวันตกมาผสมผสานให้เหมาะสมกับการดำเนินการในทางเมืองของมาเลเซีย นับตั้งแต่มหาวีร มุฮัมมัดได้เป็นนายกรัฐมนตรีเป็นต้นมา ความเป็นอิสลามการเมืองก็เริ่มปรากฏให้เห็นชัดเจนมากขึ้น เขาได้สนับสนุนให้มีการสัมมนาเรื่อง the concept of development in Islam (แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาในอิสลาม) และในปี ค.ศ. 1984 ได้ประกาศนโยบายปฏิรูปไปสู่ค่านิยมอิสลามในกลุ่มพรรคร่วมรัฐบาลโดยการแทรกค่านิยมอิสลามควบคู่ไปกับการพัฒนาพร้อมสโลแกนของพรรครัฐบาลที่ว่า “การนำตามแบบอย่าง-Kepimpinan Melalui Teladan (leadership by example)” และ “โปร่งใส มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ (clean, efficient and trustworthy)” (Abdul Hamid and Ismail 2014, 166) โดยมหาวีรมองว่าเป็นวิถีทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมมาเลเซีย นั่นก็คือการให้อิสลามสามารถมีควบคู่ไปกับความทันสมัยของสังคมและเศรษฐกิจได้ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญกับกิจการที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามมากขึ้นและกระตุ้นสื่อมวลชนที่ต้องการให้มีการปรับตัวเพื่อสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่นี้ มีการนำเสนอโครงการและกิจกรรมด้านศาสนาอิสลามผ่านสื่อต่าง ๆ มากขึ้นจนเกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์คัดค้านจากกลุ่มศาสนาอื่น ๆ ที่เรียกร้องให้มีความเท่าเทียมกัน แต่อย่างไรก็ตามในงานศึกษาของ Hussin Mutalib (1993) ได้ระบุว่ามหาวีรออกมาปกป้องนโยบายดังกล่าวว่าเมื่ออิสลามเป็นศาสนาประจำชาติและศาสนาทางการของประเทศแล้ว ทุกคนก็ควรเรียนรู้ค่านิยมอิสลามด้วย นอกจากนี้เขาเองได้ริเริ่มโครงการสร้างมัสยิดและสถานที่สาธารณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เช่น มัสยิดกลางในชะห์อาลัม (Shah Alam) เป็นต้น

ในด้านการศึกษาก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการเรียนการสอนโดยการเพิ่มความรู้ทางศาสนาอิสลามเป็นวิชาภาคบังคับในโรงเรียน มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาและศูนย์การเรียนรู้อิสลาม เช่น มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติแห่งมาเลเซีย (International Islamic University of Malaysia: IIUM) ในด้านการกำหนดยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ ได้มีการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านจิตวิญญาณ ภายหลังจากที่ได้จัดตั้งสถาบันต่าง ๆ เช่น ธนาคารอิสลามและมูลนิธิทางด้านเศรษฐกิจอิสลาม อีกทั้งได้ประกาศให้ระบบเศรษฐกิจของมาเลเซียว่าควรกำหนดรูปแบบให้สอดคล้องกับหลักการอิสลาม นอกจากนั้นแล้วในเรื่องที่เกี่ยวกับกฎหมายอิสลามหรือชารีอะห์นั้นก็มีการเพิ่มบทบาทของศาลชารีอะห์ในการตัดสินคดีความ ใช้ควบคู่กับกฎหมายทั่วไป ซึ่งชารีอะห์นั้นได้บังคับใช้เฉพาะมุสลิมและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม ดังที่นาซีระห์ ฮุสเซน (Hussain 2016) เอกอัครราชทูตมาเลเซียประจำ

ประเทศไทยอธิบายว่า “กฎหมายชารีอะห์จะถูกบังคับใช้เฉพาะมุสลิม ไม่ได้บังคับเหมือนกฎหมายทั่วไป หรือ civil law เช่น หลักการแต่งงาน การหย่าร้าง การแบ่งมรดก นอกนั้นทุกคนก็จะอยู่ภายใน civil law เรื่องที่เกี่ยวกับครอบครัวของมุสลิมจะใช้หลักชารีอะห์ หรือหลักชะกาต ฮัจญ์” ทั้งนี้ยังมีหน่วยงานศาสนาอิสลามภายใต้การกำกับของสำนักนายกรัฐมนตรีที่จัดการดูแลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม เช่น กรมพัฒนาอิสลามแห่งมาเลเซีย (Jabatan Kemajuan Islam Malaysia: JAKIM) “รัฐแต่ละรัฐจะเป็นผู้ดูแลเรื่องกิจการของศาสนาอิสลาม แต่ถ้าเป็นหน่วยงานกลางของรัฐบาลก็จะเป็นองค์กร JAKIM สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีอีกที ซึ่งจะทำงานร่วมกับหน่วยงานทางกฎหมายด้วย ประเทศมาเลเซียจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลในเรื่องนี้โดยตรง เช่นในช่วงแรก ๆ มีการสะสมเงินเข้ากองทุนฮัจญ์ จนเมื่อถึงระยะเวลาหนึ่งเราก็จะมีเงินเก็บเพื่อได้ไปฮัจญ์ได้ ในทุก ๆ เดือนเราจะแบ่งเงินเดือนส่วนหนึ่งเก็บไว้สำหรับเพื่อการประกอบพิธีฮัจญ์ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ก็จะดูแลทุกอย่างและเรื่องนี้ก็เป็นตัวอย่างที่ดีเกี่ยวกับระบบอิสลามในมาเลเซีย” (Hussain 2016) ทั้งนี้หุฎรพบว่าการจำเป็นจะต้องดำเนินการอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้เห็นว่าเขาเป็นผู้สนับสนุนข้อเสนอของอิสลาม ในขณะที่เดียวกันก็พยายามระงับความกลัวในการใช้อำนาจทางศาสนาในหมู่ประชาชนที่ไม่ใช่มุสลิมประกอบกับความท้าทายจากกระแสฟื้นฟูอิสลามที่เกิดขึ้นทั่วไปในสังคมมาเลเซียในขณะนั้น ทำให้หุฎรเองต้องพยายามชะลอกระแสอิสลามสมัยใหม่ (modernism) และหวนกลับไปสู่ fundamentalism หรือ traditionalism หลักการคำสอนแบบดั้งเดิม (Abdul Hamid and Ismail 2014, 160-161)

ในด้านการกำหนดนโยบายของประเทศอย่างวิสัยทัศน์ 2020 (visions 2020/wawasan 2020) เป็นวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดอนาคตของประเทศไว้ว่ามาเลเซียต้องเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่พัฒนาแล้วภายในปี ค.ศ. 2020 แม้จะไม่ได้ระบุอย่างชัดเจนในนโยบายแต่อิสลามก็มีส่วนในการกำหนดวิสัยทัศน์อยู่เบื้องหลัง ซึ่งมุฮัมหมัดอัฟฟานดี อาบูบาคาร์ กงสุลใหญ่มาเลเซีย จังหวัดสงขลา (Abu Bakar 2016) ได้ให้ความเห็นว่า “สำหรับวิสัยทัศน์ 2020 นั้น รัฐบาลมาเลเซียตั้งเป้าหมายเพื่อที่จะนำมาเลเซียให้กลายเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว มันไม่ได้เน้นไปที่ความเป็นอิสลามเท่านั้นแต่จะหมายถึงทั้งหมด แต่ในการที่เราจะไปถึงตรงนั้น เราก็จะต้องสร้างนโยบาย แนวความคิดหรือหลักการบางอย่างเพื่อที่จะให้เราไปถึงตรงนั้นได้ ดังนั้นในการสร้างความมุ่งมั่นดังกล่าวหรือในโครงการนั้นก็เพื่อพัฒนาอิสลามที่อยู่ภายในมาเลเซีย เช่น เรานำเสนอโครงการเศรษฐกิจอิสลาม การธนาคารแบบอิสลามและการค้าหรือความร่วมมือระหว่างประเทศอิสลาม เช่น ศูนย์กลางฮาลาล (halal hub) จะเห็นได้ว่าทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับอิสลาม แต่เราไม่ได้บรรลุโดยตรงในนโยบายว่าจะเป็นรัฐอิสลามมาเลเซียที่เจริญแล้ว ไม่ใช่อย่างนั้น เพียงแค่จะพัฒนามาเลเซีย แต่เป็นเงื่อนไขในตัวมันเอง นั่นคือการที่เห็นการพัฒนาของอิสลามในมาเลเซีย ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมก็จะมีอิสลามที่คอยสนับสนุนในวิสัยทัศน์ 2020”

การเปลี่ยนแปลงทิศทางนโยบายที่ปรากฏเห็นได้ชัดเจนของมหุฎรนั้นคือการลดความสำคัญของกลุ่มประเทศไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดและกลุ่มเครือจักรภพอังกฤษที่ไม่มีความสำคัญต่อมาเลเซียมากเท่ากับกลุ่ม

ประเทศอิสลาม การเปลี่ยนแปลงนโยบายดังกล่าวนี้เห็นได้ชัดเจนจากการที่มาเลเซียได้ให้การสนับสนุนในเรื่องประเด็นปัญหาของชาวมุสลิมทั่วโลก (Andaya and Andaya 2014, 553-554) จะเห็นได้ว่าในสมัยของมหาธีร์นั้นนโยบายต่างประเทศจะมีลักษณะของการเปิดประเทศเพื่อให้เห็นว่ามาเลเซียได้เริ่มก้าวสู่ประเทศที่พัฒนาและมุ่งเน้นไปทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างมาเลเซียกับประเทศอื่น ๆ ภายใต้นโยบาย Look East ของมหาธีร์นั้นได้กลายเป็นโมเดลให้กับกลุ่มประเทศมุสลิมเหมือนที่ถูกมองว่าเป็นเหมือน flying geese model ของเอเชียตะวันออก ในปี ค.ศ. 2001 มหาธีร์ได้ประกาศให้มาเลเซียเป็นรัฐที่เน้นแนวทางอิสลามจนกระทั่งเกิดการต่อต้านจากฝ่ายที่ไม่ใช่มุสลิม ส่วนพรรค PAS ตอบสนองต่อบริบทเช่นนี้ด้วยความพยายามในการสร้างรัฐที่เน้นแนวทางอิสลามสายกลางที่จะรวมเอาประเด็นของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมให้เข้ามามีส่วนในการดำเนินงานทางการเมืองของพรรค (Funston 2006, 54) มหาธีร์มีมุมมองด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่าด้วยเงื่อนไขสภาพสังคมของมาเลเซียที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์จากความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจได้ดังที่เคยเกิดขึ้นมาแล้วซึ่งความบาดหมางระหว่างเชื้อชาติยังคงปรากฏอยู่ในสังคมมาเลเซียและสิ่งที่สามารถทำให้สังคมมาเลเซียมีเสถียรภาพได้นั้นคือการนำศาสนาเข้ามาใช้เพื่อเป็นปัจจัยที่ทำให้สังคมมีเสถียรภาพรวมถึงการยกสถานะของประเทศมาเลเซียอีกด้วย ซึ่งเขาได้ใช้อิสลามเข้ามาพัฒนาประเทศและการดำรงไว้ซึ่งอำนาจทางการเมืองที่ประกอบด้วยหลากหลายวิธี เช่น ความร่วมมือ (cooperation) การเผชิญหน้า (confrontation) และการพยายามสนับสนุนอิสลามหัวก้าวหน้า (progressive) การเน้นอิสลามทางสายกลาง (moderate) อาจเรียกได้ว่าเป็นความเป็นอิสลามในรูปแบบของมหาธีร์ (Mahathir's Islam) อีกทั้งยังเชื่อมโยงนโยบายต่างประเทศให้เข้ากับอิสลาม ทำให้นโยบายต่างประเทศของมาเลเซียมีส่วนสนับสนุนให้มหาธีร์ได้รับการยอมรับในฐานะตัวแทนของมุสลิมทั่วโลก (Nair 1997, 271-272)

ในยุคของนายกรัฐมนตรีอับดุลเลาะห์อาหมัดบาดาวิ ช่วงปี ค.ศ. 2003-2009 เขาได้รับการยกย่องว่าเป็น 'บิดาแห่งการพัฒนาทรัพยากรทุนมนุษย์' (father of human capital development) ได้มีการประกาศใช้นโยบายอิสลามฮะฎารี (Islam Hadhari) หรือการพัฒนาสังคมสู่ความเป็นอารยธรรมที่สอดคล้องกับศาสนาอิสลามให้เป็นหลักการปกครองของรัฐบาลมาเลเซีย สำหรับคำว่าอิสลามฮะฎารี (Islam hadhari) เป็นคำเดิมจากภาษาอาหรับ 2 คำ คือ คำว่า "อิสลาม" (Islam) กับคำว่า "ฮะฎารี" (Hadhari) แปลว่า อารยธรรม ในที่นี้หมายถึงการพัฒนาสังคมมุสลิมสู่ความเป็นอารยธรรมที่สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งนโยบายนี้เป็นกระแสหรือวาทกรรมทางปัญญาของรัฐบาลมาเลเซีย นโยบายนี้ถูกจำแนกว่าเป็นกระบวนการองค์รวมของการกล่อมเกลாதงศาสนา บ้างก็บอกว่าเป็นมรรควิธี (method) ที่จะนำมาซึ่งสังคมใหม่ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การบริหารประเทศที่วางอยู่บนพื้นฐานอิสลามของบาดาวิ ส่วนหนึ่งเป็นการสานต่อนโยบายจากผู้นำคนก่อน ประกอบกับการที่บาดาวิจบการศึกษาทางด้านศาสนา รวมทั้งความต้องการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศมุสลิมให้เกิดขึ้นท่ามกลางกระแสความหวาดกลัวภัยจากการก่อการร้ายที่ประเทศมุสลิมมักถูกมองว่าเป็นผู้ร้ายอยู่เสมอ ซึ่ง

หนึ่งในนั้นมีมาเลเซียรวมอยู่ด้วย มาเลเซียถูกจับตามองจากสายตาชาวโลกว่าเป็นประเทศอันตราย มีผู้ก่อการร้าย เป็นที่ฝึกและซ่อนตัวของผู้ก่อการร้ายในประเทศ ซึ่งแม้รัฐบาลจะออกมาปฏิเสธอยู่ตลอดเวลา และยังไม่มีหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ข้อกล่าวหาเหล่านั้นได้แต่อย่างใด ซึ่งข้อกล่าวหาดังกล่าวนี้นำให้ภาพลักษณ์อิสลามในมาเลเซียดูไม่ดีในสายตาของประเทศมหาอำนาจและนานาชาติ (Thukiman 2002, 39-48) ด้วยเหตุนี้ในสมัยรัฐบาลบาตาวีจึงมีความพยายามให้มาเลเซียเป็นอิสลามที่มีความเป็นสากลมากขึ้นโดยเฉพาะการที่บาตาวีเป็นประธานองค์การความร่วมมืออิสลามหรือ OIC และเป็นแกนนำในการแก้ปัญหาของโลกมุสลิมในเรื่องต่าง ๆ ในช่วงที่ผ่านมา กล่าวได้ว่ามาเลเซียประสบความสำเร็จในเวทีระหว่างประเทศเป็นอย่างมาก มีบทบาทเป็นที่ยอมรับในฐานะผู้นำประเทศกำลังพัฒนาและเป็นประเทศมุสลิมสายกลางซึ่งมีนโยบายสอดคล้องกับประเทศตะวันตกในเรื่องของการต่อต้านการก่อการร้าย ทำให้มาเลเซียสามารถมีบทบาทนำในเวทีการเมืองระหว่างประเทศได้ทั้งในกรอบของโลกมุสลิมและโลกตะวันตก

แนวคิดอิสลามฮะฎารี (Islam Hadhari) หรือที่เรียกว่าอารยธรรมอิสลาม (Islamic civilization) เป็นแนวคิดทางอารยธรรมที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญในการพัฒนามาเลเซียให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในปี ค.ศ. 2020 ในปาฐกถางานขององค์กร Asia Society ที่เมืองซินีเย่ เดือนเมษายน ค.ศ. 2005 บาตาวีได้กล่าวถึงหลักการ 10 ประการของ Islam Hadhari ได้ส่งเสริมให้มีการศึกษาที่สูงพร้อมกับพัฒนาความรู้ ซึ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์นี้จะกลายเป็นกุญแจสำคัญในการขจัดปัญหาความยากจน อีกทั้งแนวคิดนี้ยังสอดคล้องกับประชาธิปไตยและประเทศที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมอย่างมาเลเซีย (Abdullah Ahmad Badawi 2005) ซึ่งหลักการ 10 ประการข้างต้น ได้แก่ 1. การศรัทธาและยำเกรงต่อพระเจ้า (อัลเลาะห์) 2. การใช้หลักธรรมมาภิบาลในการบริหาร 3. ประชาชนมีความคิดที่อิสระ 4. มีความเป็นเลิศทางวิชาการ 5. มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างสมดุลและครอบคลุม 6. มีคุณภาพชีวิตที่ดี 7. ประกันสิทธิเสรีภาพของชนกลุ่มน้อยและสิทธิสตรี 8. มีวัฒนธรรมและจรรยาบรรณ 9. รักษาสิ่งแวดล้อม และ 10. มีความเข้มแข็งในการระงับรักษาชาติ (Abdulshukur Dina 2008) จากหลักการทั้ง 10 ประการดังกล่าวนี้ทำให้รัฐบาลของบาตาวีได้ทุ่มงบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาเพื่อปฏิรูปการจัดการศึกษาทั้งศาสนาและสามัญทั้งภาครัฐและเอกชนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับอุดมศึกษาด้วยกระบวนการอิสลามฮะฎารี ธนาคารพาณิชย์ของรัฐและบริษัทด้านธุรกรรมทางการเงิน การประกันภัยต่าง ๆ ที่มีระบบดอกเบี้ยเป็นตัวขับเคลื่อนจำเป็นต้องเปิดใจกว้างยอมรับการจัดการตามรูปแบบธนาคารอิสลามและการประกันภัยอิสลามที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้นี้กว่า 20 ปี แม้กระทั่งวัฒนธรรมการแต่งกายที่ผสมผสานความลงตัวระหว่างมลายูมุสลิมกับความทันสมัย ในด้านต่างประเทศ บาตาวีได้นำเสนอแนวคิดนี้แก่ทั่วโลกด้วยโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อโลกมุสลิม โดยได้นำเสนอหลักการนี้ต่อผู้นำประเทศสมาชิกขององค์การความร่วมมืออิสลาม OIC ในขณะนั้น (The Office of the United States Trade Representative 2014) มาเลเซียจึงพยายามนำเสนอตัวเองในฐานะที่เป็นตัวอย่างของประเทศมุสลิมและในฐานะผู้นำของโลกมุสลิม โดยการนำเสนอแนวคิด

Islam Hadhari แก่ชาวมุสลิมทั่วโลกเพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปรับใช้ เพื่อการพัฒนาประเทศ (Saravanamuttu 2010, 85) อย่างไรก็ตามในอีกแง่มุมหนึ่งนโยบายดังกล่าวถูกมองว่าเป็นกลไกในการลงโทษและการบังคับใช้อำนาจอย่างผิด ๆ กับคนที่ไม่ใช่มุสลิมและมุสลิมที่ไม่เคร่งครัด กระนั้นกระแสนิยมที่ลดลงอย่างน่าตกใจประกอบกับความขัดแย้งภายในรัฐบาล UMNO ทำให้บาดาวียอมยกเลิกนโยบายดังกล่าวไปในปี ค.ศ. 2008

หลังจากบาดาวีลงจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วนาญิบ ราซัค (Najib Razak) ได้ขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 6 ของมาเลเซียระหว่างปี ค.ศ. 2009-2018 ได้รับฉายาว่าเป็นบิดาแห่งการเปลี่ยนแปลง (father of transformation) เขาเริ่มต้นชีวิตทางการเมืองด้วยประวัติที่ดี เนื่องจากเขาเป็นบุตรชายของนายกรัฐมนตรีคนที่ 2 ของมาเลเซียและยังเป็นหลานชายของนายกรัฐมนตรีคนที่ 3 ของมาเลเซีย นาญิบ ราซัคเริ่มเข้าสู่เส้นทางการเมืองโดยการเป็นสมาชิกรัฐสภาจากเขต Pekan แทนผู้เป็นบิดาของเขาด้วยวัยเพียง 23 ปี ในปี ค.ศ. 1976 เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหลายกระทรวงและเป็นรองนายกรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลบาดาวี จนในที่สุดได้ก้าวขึ้นเป็นผู้นำประเทศในเดือนเมษายน ค.ศ. 2009 เขาพยายามสร้างค่านิยมใหม่ให้เกิดขึ้นในสังคมมาเลเซียภายใต้นโยบาย One Malaysia ที่ต้องการให้สังคมมาเลเซียสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปรองดองระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ สร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันภายในชาติและการสร้างระบบการทำงานของภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้มีการส่งเสริมค่านิยมหลัก 8 ประการให้กับชาวมาเลเซีย ได้แก่ 1. ความขยันหมั่นเพียร 2. มีวัฒนธรรมที่เป็นเลิศ 3. ยอมรับความแตกต่าง 4. ความจงรักภักดี 5. การศึกษา 6. ความอ่อนน้อมถ่อมตน 7. ความซื่อสัตย์ 8. การยอมรับคนที่ความสามารถมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจและชนชั้นทางสังคมหรือชาติพันธุ์ (Abdul Hamid and Ismail 2014, 170) อย่างไรก็ตามหากพิจารณาจากนโยบายของเขาแล้ว ก็เห็นได้ว่านโยบายทั้งหมดนั้นแทบจะเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติและแม้แต่นาญิบ ราซัคและครอบครัวของเขาเองก็ไม่สามารถที่จะนำร่องทำเป็นแบบอย่างได้ด้วย นาญิบนั้นต่างจากบาดาวีและมห์มูดตรงที่เขาไม่ใช่คนที่เคร่งศาสนาและรอบรู้ด้านศาสนาเหมือนอย่างบาดาวีหรือฮาลาดที่จะใช้อิสลามในทางการเมืองเหมือนอย่างมห์มูด โดยภาพลักษณ์ของเขาและครอบครัวเป็นที่จับตามองกรณีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจากกองทุน 1 Malaysia Development Berhad หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า 1MDB มีการโจมตีรัฐบาลนาญิบว่าบังคับใช้กฎหมายอย่างไม่เคร่งครัดทำให้เกิดการดูหมิ่นล่อเลียนศาสนาอิสลามอยู่บ่อยครั้ง จนในที่สุดทำให้นาจิบแพ้การเลือกตั้งให้กับมห์มูด มุฮัมมัดในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี ค.ศ. 2018 ทำให้มห์มูดมุฮัมมัดกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีของมาเลเซียอีกครั้งในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2018 จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 สำหรับผู้นำคนปัจจุบันของมาเลเซียคือนายมูฮ์ยิดดิน ยัสซิน เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมาเลเซียเมื่อมีนาคม ค.ศ. 2020

ผลกระทบของการใช้อิสลามการเมืองในมาเลเซีย

ด้านการศึกษา

เกิดการพัฒนางานองค์กรและสถาบันการศึกษา รวมถึงการเพิ่มหลักสูตรการเรียนการสอนด้านศาสนาอิสลามในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ในสมัยของตงกู อับดุลเราะห์มาน การสร้างความสัมพันธ์กับหลาย ๆ ชาติตะวันตกออกกลางและประเทศในกลุ่มองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ได้สร้างความร่วมมือด้านต่าง ๆ รวมถึงความตกลงทางด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หรือในสมัยของมห์มุดได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษา โดยการเพิ่มความรู้ทางศาสนาเป็นวิชาสอนในโรงเรียน มีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาและศูนย์การเรียนรู้ทางศาสนาอิสลาม เช่น มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติแห่งมาเลเซีย International Islamic University of Malaysia (IIUM) ในการกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจได้ส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านจิตวิญญาณ จนปัจจุบันประเทศมาเลเซียกลายเป็นหนึ่งในประเทศที่มีการเรียนการสอนอิสลามที่มีคุณภาพมากที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งความก้าวหน้าทางการศึกษานั้นเป็นผลมาจากการพยายามของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการผลักดันให้เกิดขึ้นในมาเลเซียตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ด้านศาสนา สังคม และวัฒนธรรม

สภาพสังคมของชาวมลายูก่อนการมาถึงของศาสนาอิสลามจะได้รับอิทธิพลจากศาสนาฮินดูและพุทธ ต่อมาเมื่อราวศตวรรษที่ 13 อิสลามได้เริ่มเข้ามาในประเทศมาเลเซียช่วงที่อาณาจักรมะละกากำลังรุ่งเรือง แม้จะนับถือศาสนาอิสลามแต่วิถีชีวิตของประชาชนกลับมีการผสมผสานระหว่างอาดัท (ประเพณี) ดั้งเดิมและวิถีแห่งอิสลาม จนต่อมาได้เกิดขบวนการฟื้นฟูอิสลามที่เคลื่อนไหวและพยายามฟื้นฟูความเป็นอิสลามให้เป็นไปตามแนวทางของหลักการศาสนาอิสลาม ขบวนการเหล่านั้นได้แก่ กลุ่มดะอฺวะฮฺ (Dakwah) กลุ่มปัญญาชนมุสลิมอย่าง ABIM, PERKIM, Darul Arqam สภาอูลามาหรือแม้แต่พรรคการเมืองหลักอย่าง UMNO และ PAS ต่างก็พยายามที่จะนำเสนอความเป็นอิสลามที่ดีที่สุดของตน เพื่อให้เหมาะสมกับสังคมมาเลเซีย ทั้งนี้นอกจากกระแสการฟื้นฟูอิสลามจากโลกมุสลิมภายนอกและการเรียกร้องจากภายในประเทศมาเลเซียเองแล้ว การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโลกมุสลิม เหตุการณ์การก่อการร้าย 9/11 หรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มประเทศมุสลิมอื่น ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในสังคมมาเลเซีย โดยเฉพาะการตระหนักและการให้ความสำคัญต่อความเป็นภราดรภาพระหว่างมุสลิมด้วยกัน ทั้งนี้ความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษา เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีต่าง ๆ และข้อมูลข่าวสารทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือด้านต่าง ๆ รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดแหล่งการเรียนรู้และเพิ่มบทบาทแก่สถาบันทางศาสนามากขึ้น จะเห็นได้ว่าหลาย ๆ รัฐบาลพยายามนำหลักการ

อิสลามมาปรับใช้ในสังคมมาเลเซียให้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็พยายามรักษาสมดุลทางสังคมและวัฒนธรรมระหว่างชาติพันธุ์และศาสนาอื่น ๆ อีกเช่นกัน

ด้านเศรษฐกิจ

การเป็นสมาชิกและมีความร่วมมือในกฎบัตรขององค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ในปี ค.ศ. 1972 ทำให้มาเลเซียได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมนี้เป็นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศมุสลิมอื่น ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ดังเช่นความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศมุสลิม การกู้ยืมเงินจากกลุ่มประเทศมุสลิมที่ร่ำรวยในตะวันออกกลาง เช่นในสมัยของฮุสเซน อนันท์ที่ได้สร้างความสัมพันธ์กับประเทศมุสลิมอื่น ๆ ผลจากความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มาเลเซียได้เงินทุนสำหรับการนำไปพัฒนาแผนการพัฒนามาเลเซียที่เรียกว่า The Third Malaysia ขึ้นมา ส่งผลดีต่อมาเลเซียในการได้รับความช่วยเหลือจากกองทุน IDB ผ่านการเป็นสมาชิกของ OIC ทำให้มาเลเซียสามารถนำเงินเหล่านั้นได้ไปพัฒนาโครงการต่าง ๆ ด้วยบรรยากาศทางการเมืองภายในประเทศที่มีเสถียรภาพ ผลประโยชน์ที่มาเลเซียได้รับมิใช่เพียงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมุสลิมด้วยกัน แต่ยังรวมถึงการได้รับความช่วยเหลือจากประเทศที่ร่ำรวยมาพัฒนาโครงการที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น มัสยิด สถาบันการศึกษา การขยายการศึกษาทางด้านศาสนา เป็นต้น ในสมัยของมหาธีร์ได้มีการประกาศใช้นโยบายการแทรกค่านิยมของอิสลามควบคู่กับการพัฒนาทางด้านวัตถุ ในการกำหนดยุทธศาสตร์เศรษฐกิจได้มีการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้สมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตวิญญาณ และประกาศว่าระบบเศรษฐกิจของมาเลเซียควรกำหนดรูปแบบให้สอดคล้องกับอิสลามภายหลังจากการจัดตั้งสถาบัน มีการนำเสนอโครงการ เศรษฐกิจอิสลาม การธนาคารแบบอิสลาม และการค้าหรือความร่วมมือระหว่างประเทศอิสลาม อย่างเช่น ศูนย์กลางฮาลาล (halal hub) ในสมัยของบาตาวีเองก็ได้ทุ่มงบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาเพื่อปฏิรูปการจัดการศึกษาทั้งศาสนาและสามัญ ทั้งของรัฐและเอกชน ตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงมหาวิทยาลัย ด้วยกระบวนการ Islam Hadari มีการลงทุนในธนาคารพาณิชย์ของรัฐและเอกชน บริษัทการประกันภัยต่าง ๆ ที่มีระบบดอกเบี้ยเป็นตัวขับเคลื่อนจำเป็นต้องเปิดหน้าต่างเกี่ยวกับการจัดการตามรูปแบบธนาคารอิสลาม หรือแม้แต่กลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมอื่น ๆ ที่มีบทบาททางเศรษฐกิจอิสลามอย่าง Darul Arqam เป็นต้น

บทสรุปสังคายนาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาอิสลามการเมืองในมาเลเซียจะเห็นได้ว่ามาเลเซียได้นำศาสนาอิสลามเข้ามาเป็นแนวทางหรือชุดความคิดที่มีอิทธิพลต่อการเมืองและกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ยังหมายถึงการนำหลักกฎหมายชาอียะห์ (Shariah) หรือกฎหมายอิสลามมาปรับใช้ในทางการเมืองและการปกครองของประเทศโดยเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตรวมถึงการมีเสรีภาพในการประกอบศาสนกิจตามกรอบของศาสนาที่กำหนดไว้ สำหรับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของอิสลามในมาเลเซียนั้นเริ่มตั้งแต่

ราชอาณาจักรอิสลามยุคมะละกาและรัฐอิสระอื่น ๆ ก่อนที่โปรตุเกส ฮอลันดา และอังกฤษจะเข้ามาครอบครอง แม้ในช่วงที่อังกฤษเข้ามาปกครองจะมีการใช้นโยบายการผสมผสานทางชาติพันธุ์ (the ethnical integration policy) แต่รากฐานของอิสลามที่ฝังแน่นมาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมามิได้ทำให้องค์ประกอบของความเป็นอิสลามในสังคมมาเลเซียถูกกลืนหายไป ถึงแม้ว่าสัดส่วนของประชากรมลายูมุสลิมและคนเชื้อชาติและศาสนาอื่น ๆ ของประเทศรวมกันจะไม่ต่างกันมาก แต่ชาวมลายูยังคงทรงอิทธิพลทั้งทางการเมืองและทางสังคม และศาสนาอิสลามก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศมาเลเซีย ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1960 ถึงต้นทศวรรษ 1970 นอกจากนี้ศาสนาอิสลามยังถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างอัตลักษณ์ของชาติ (national identity) อีกด้วย ต่อมาศาสนาอิสลามถูกพัฒนามาเป็นเครื่องมือของผู้นำทางการเมืองและพรรคการเมืองเพื่อใช้ในการสร้างฐานเสียงให้กับแต่ละฝ่าย จึงทำให้อิสลามกลายเป็นปัจจัยสำคัญอย่างมากต่อมิตติการเมืองภายในของมาเลเซีย เช่นหลังเหตุการณ์การจลาจลทางชาติพันธุ์ในปี ค.ศ. 1969 และเหตุการณ์วินาศกรรม 9/11 ที่สหรัฐอเมริกา ศาสนาอิสลามมีส่วนในการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล และบริบทของการใช้อิสลามในทางการเมืองก็ส่งผลต่อการดำเนินนโยบายต่างประเทศของมาเลเซียเป็นอย่างมากเช่นกัน โดยสิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อสถานะการเมืองและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของมาเลเซียเช่นกัน จึงกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของอิสลามกับสังคมมาเลเซียเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ และอิสลามก็เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศ เช่น การเมือง สังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม

จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถกล่าวได้ว่าเราในฐานะประชาชนชาวไทยควรตระหนักรู้ถึงความสำคัญและทำความเข้าใจบริบทในทางอิสลามการเมืองของประเทศมาเลเซีย ซึ่งนับได้ว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทย เนื่องจากเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศไทยมาเป็นเวลานานและประชากรส่วนใหญ่ในภาคใต้ของไทยเป็นชาวมุสลิม เราสามารถแสวงหาจุดร่วมและสงวนจุดต่างในการคบหาสมาคมกับผู้คนของประเทศนี้ได้หากเราเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้แล้วทางการไทยหรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับ 2 ประเทศนี้ ควรพิจารณาแนวทางในการกำหนดกรอบแนวนโยบาย การวางแผนการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาสังคม และวัฒนธรรม หรือแม้กระทั่งการนำบทเรียนที่ได้รับจากการเรียนรู้ในประเทศดังกล่าวของมาเลเซียนี้นำมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทยอีกด้วย นอกจากนี้แล้วเราควรที่จะมีการศึกษาวิจัยประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการนำอิสลามมาใช้ในทางการเมืองการปกครองและการบริหารภายในประเทศอื่น ๆ ที่เป็นเพื่อนบ้านอาเซียนของไทยเพื่อที่จะสามารถทำความเข้าใจบริบทของประเทศนั้น ๆ เพิ่มขึ้น

References

- Abdul Hamid, Ahmad Fauzi, and Muhamad Takiyuddin Ismail. 2014. "Islamist Conservatism and the Demise of Islam Hadhari in Malaysia." *Islam and Christian-Muslim Relations* 25(2): 159-180.
- Abdul Rahman, Tunku Putra Al-haj. 1977. *Looking Back: Monday Musing and Memories*. Kuala Lumpur: Bustaka Antara.
- Abdullah Ahmad Badawi, Datuk Seri. 2005. "Islam Hadhari in a Multi-Racial Society." Accessed December 12, 2016. <https://asiasociety.org/islam-hadhari-multi-racial-society>.
- Abdulshukur Dina. 2008. "Islam Hadhari Kap Kan Phatthana Sangkhom Muslim Malaysia." [Islam Hadhari and the Development of Malaysian Muslim Society]. Accessed March 8, 2017. <http://oknation.nationtv.tv/blog/shukur/2008/01/23/entry-1>. (in Thai)
- Abu Bakar, Mohammed Afandi. 2016. Interview by Author. Bangkok. December 19.
- Andaya, Barbara Watson, and Leonard Y. Andaya. 2014. *Prawattisat Malaysia*. [A History of Malaysia]. Translated by Pannee Chattaponrak. 3rd ed. Bangkok: Foundation for the Social Sciences and Humanities Textbook Project. (in Thai)
- Chayachoke Chulasiriwongs. 1999. *Kan Phatthana Setthakit Lae Kanmueang Nai Malaysia*. [Economic and Political Development in Malaysia]. Bangkok: Kobfai Publishing Project. (In Thai)
- Delfolie, David, 2012. "Malaysian Extraversion towards the Muslim World: Ideological Positioning for 'Mirror Effect'." *Journal of Current Southeast Asian Affairs* 31(4): 3-29.
- Esposito, John L. 1997. "Claiming the Center: Political Islam in Transition." *Harvard International Review* 19(2): 8-61.
- Funston, John. 2006. "Malaysia." In *Voices of Islam in Southeast Asia: A Contemporary Sourcebook*, edited by Greg Fealy and Virginia Hooker, 51-61. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.
- Hirschkind, Charles. 2011. "What is Political Islam?" In *Political Islam: A Critical Reader*, edited by Frederic Volpi, 13-15. New York: Routledge.
- Hussain, Nazirah. 2016. Interview by Author. Bangkok. November 25.
- Ibrahim, Ahmad, Sharon Siddique, and Yasmin Hussain. 1985. *Readings on Islam in Southeast Asia*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

- Jaran Maluleem. 2008. "Kanmueang Islam Nai Lok Muslim (12)." [Islamic Politics in the Muslim World (12)]. *Matichon Weekly*, October 31-November 6, 48. (in Thai)
- Jaran Maluleem, Kitima Amarathat, and Pornpimon Trichote. 1996. *Thai Kap Lok Muslim: Sueksa Chapho Korani Chao Thai Muslim*. [Thailand and Muslim World: A Case Study of Thai Muslims]. Bangkok: Institute of Asian Studies Chulalongkorn University. (in Thai)
- Khan, M. A. Muqtedar. 2006. "Introduction: The Emergence of an Islamic Democratic Discourse." In *Islamic Democratic Discourse: Theory, Debates and Philosophical Perspectives*, edited by M. A. Muqtedar Khan, xi-xxi. Oxford: Lexington Books.
- Miller, Harry. 1965. *The Story of Malaysia*. London: Faber and Faber.
- Mutalib, Hussin. 1993. *Islam in Malaysia: From Revivalism to Islamic State*. Singapore: Singapore University Press.
- Nair, Shanti. 1997. *Islam in Malaysia's Foreign Policy*. New York: Routledge.
- The Office of the United States Trade Representative. 2014. "US-Saudi Arabia Trade Facts." Washington, DC: The Office of the United States Trade Representative. Accessed March 17, 2017. <https://ustr.gov/sites/default/files/files/reports/2015/NTE/2015%20NTE%20Saudi%20Arabia.pdf>.
- Phumi Phitaya. 2007. "Panha Chueachat Lae Satsana (4)." [Ethnic and Religious Problems (4)]. *Matichon Weekly*, August 10-16, 28. (in Thai)
- Saravanamuttu, Johan. 2010. "Encounters of Muslim Politics in Malaysia." In *Islam and Politics in Southeast Asia*, edited by Johan Saravanamuttu, 85-105. London; New York: Routledge.
- Shamsul, A.B. 1997. "Identity Construction, Nation Formation, and Islamic Revivalism in Malaysia." In *Islam in an Era of Nation-States: Politics and Religious in Muslim Southeast Asia*, edited by Robert W. Hefner and Patricia Horvaich, 207-228. Honolulu: Hawai'i University Press.
- Shuib, Md. Shukri, Mohamad Nasir Saludin, Otto F. Von Feigenblatt, Mohamad Faisol Keling, and Mohd Na'eim Ajis. 2010. "The Role of Malaysian Leaders in Nation Building Process (1957-2003)." *Arts and Social Sciences Journal* 2010 (3): 1-17.
- Thukiman, Kassim. 2002. *Malaysia: Perspektif, Sejarah dan Politik*. Skudai, Johor Darul Ta'zim: Penerbit Universiti Teknologi Malaysia. (in Bahasa Melayu)
- Ufen, Adreas. 2009. "Mobilizing Political Islam: Indonesia and Malaysia Compared." *Commonwealth and Comparative Politics* 47(3): 308-333.

Vorasakdi Mahatdhanobol. 1999. "Asia Withi Khong Mahathir." [Asian Way of Mahathir]. In *Wikittakan Malaysia Setthakit Kanmueang-Watthanatham* [Malaysian Crisis Political Economy-Culture], edited by Ukrist Phathananand and Chapa Chitprootom, 91-94. Bangkok: Institute of Asian Studies, Chulalongkorn University. (in Thai)